

vind je dit essay interessant, voor jezelf, ook or anderen? deel het, knip de poster uit. Plak het aan een boom, op de wc, maak de beweging waar je onderdeel van wilt zijn. www.verkenningnieuwenederland.nl

STAAT VAN GEEST IS STAAT VAN ZIJN

Wie zijn we eigenlijk?
Lees 'Staat van geest is staat van zijn'
van Marjorieke Glaudemans
www.verkenningnieuwenederland.nl

Staat van geest is staat van zijn

Marjorieke Glaudemans

Een verkenning. In de geest van Michel de Montaigne, de uitvinder van het essay.

Que sais-je, wat weet ik?

Als we nieuw Nederland verkennen, en proberen iets van dat nieuwe te definiëren wat definiëren we dan? Wat sluiten we binnen en wat sluiten we buiten? Mijns inziens vraagt de verkenning van nieuw Nederland allereerst een erkenning van het oude. Een erkennen van de 'generale staat van geest' waarmee het huidige Nederland vorm heeft gekregen. Een erkennen dat we vaak verstrikken in het creëren van, weliswaar goedbedoelde, hardware voorwaarden.

Onderkennen dat we ons leven definiëren met plannen voor hoe we kunnen gaan leven; life style. We omhullen onszelf steeds met nieuwe slangenhuiden. We zijn de stylisten van ons eigen leven. Hoe het beter kan en meer. Maar zien we de zelfingenomenheid? In de 5de klas van de lagere school vroeg ik hoe je een gesteriliseerde

bloem moest tekenen, ik wilde indruk maken met het moeilijke woord. De meester barstte in hartelijk lachen uit. Ik bedoelde gestileerde, en ik schaamde me diep. Er is een verband tussen beide begrippen; in hoe we onze wereld stileren, steriliseren we onze geest. We maken een modelwoning waar onze geest in moet huizen. We creëren kleingeestigheid. Onze ruime geest houden we erbuiten. We worden functionaris in de voorwaarden die we zelf hebben bepaald. Onze meest bedreigde omgeving is de mentale omgeving. De ruimte van onze geest.

Vanuit twee filosofische culturen zijn hier omschrijvingen voor. In de boeddhistische filosofie wordt het actieve luiheid genoemd. Daarmee wordt bedoeld dat we lui zijn in de reflectie op dat wat we wezenlijk doen. In de westerse filosofie omschrijft professor Cornelis Verhoeven dit met 'een cultuur van activisme'. We verstrikken onszelf in doen, doen, doen. De filosoof Blaise Pascal schrijft in de 17de eeuw: 'De grootste problemen van de mens komen voort uit zijn

onvermogen om in een kamer te zitten, alleen met zichzelf’.

Stel dat we zelf de oorzaak zijn van onze omstandigheden. Dan wens ik ons toe dat we zien dat we onze geesten veelal bezetten met het creëren van voorwaarden. Dat we zien dat we op grote schaal kleingeestig zijn. Ik wens ons een transformatie van 180 graden toe: dat we op kleine schaal ruimgeestig zijn, en op grote schaal ook trouwens. Wat ik bedoel? Hier volgt een persoonlijke ervaring. Ruim tien jaar geleden reisden T en ik door Bali, terwijl er een negatief reisadvies was afgegeven. We waren zo’n beetje de enige toeristen. Na een week werd het constante aanbod van taxichauffeurs en andere diensten ons te veel en we besloten een auto te huren. Daarmee namen we toevlucht in het verbeteren van voorwaarden, voor onszelf. Terwijl T nog een boodschap deed, zat ik in de auto en staarde uit het open raam. Een taxichauffeur kwam aangeslenterd. Ik knikte vriendelijk naar hem, voor het eerst weer, want ik nam aan dat hij wel begreep dat hij zijn diensten niet hoefde aan te bieden aan een toeriste in een huurauto. Maar nee! Hij kwam dichterbij en vroeg me op zijn vriendelijkste Engels ‘You need taxi madam??’ Mijn geest ging even blank. Hij zag het en het viel stil tussen ons. Hij keek naar de grond. Kort daarop richtte hij zijn blik op en keek me recht in de ogen. Zijn blik was waardig. En terwijl hij me recht bleef aankijken zei hij: ‘You know madam, I’m not only a taxi driver, I am also a loving husband, a spiritual practitioner, I am a father of a couple of children, I am a friend for a lot of friends, I am a loving son for my mother and I play my role in my community and my land is in trouble right now.’ Ik zag met terugwerkende kracht mijn aannames, mijn protectionisme. Mijn houding naar de problemen van het land waar ik te gast was. Onze op onszelf gerichte regeldrift. Maar nu zag ik hem, ik zag hem echt. Kort daarvoor zag ik alleen een taxichauffeur die iets van me moest. Maar nu zag ik zijn tegenwoordigheid van geest, zijn waardigheid. Het was een gelukkige ontmoeting.

Geluk

Geluk hangt af van de aandacht die je krijgt¹. Is niet iedereen eigenlijk op zoek naar een staat van geest die op enigerlei wijze met geluk te maken heeft? Natuurlijk is de ene mens beter in staat om dat geluk te definiëren dan de andere, maar in wezen is er geen verschil in het zoeken. Juist daarom besluit ik met een pleidooi, een pleidooi om te blijven bevragen waarmee we onze geest bezetten. Zodat we geluk niet definiëren in modellen, maar met een ruime geest vrijgeven. Een pleidooi om de vraag ‘waarmee bezetten we eigenlijk onze geest’ te blijven stellen. In elke onverwachte situatie, in alle beleidsvorming, in alle bestemmingsplannen, in alle goedbedoelde modellen en plannen om Nederland te vernieuwen. Los de vraag alstublieft niet op. Het grootste vermogen van de mens is het vermogen tot (zelf)reflectie. Het vermogen om het geheel te overzien en de individuele invloed daarin te onderscheiden. Dat vermogen moeten we niet aflatend onze aandacht geven. Omwille van ons gelukkig samenleven. Staat van geest is staat van zijn.

Met speciale dank aan: Sogyal Rinpoche, Dzigar Kongtrul en Cornelis Verhoeven

¹ Uit: verzamelde gedichten van Christiaan van Geel

Over de auteur

Marjorieke Glaudemans werkt onder de noemer free id zone aan een doorlopend veldonderzoek naar hoe we leven in de complexe systemen die we (zelf) ontwikkelen. www.freeidzone.org. Haar kunstenaarsschap heeft steeds meer de vorm gekregen van sparring partner, van adviseur; van reflecteerder. Ze inspireert mensen in organisaties in reflecteren op hoe ze zich met (de complexiteit van) organiseren verhouden. Haar blik is met name gericht op het gemak waarmee we ons verliezen in gewoontes, in gevestigde orde.

Dit Essay maakt deel uit van het boek 'Verkenning Nieuw Nederland'. Kijk voor meer essays en inspirerende ideeën om je heen en op: www.verkenningnieuwnederland.nl (Daar is het ook mogelijk een fysieke versie van het boek te bestellen)

In dit boek laten inspirerende denkers, groot en klein, zien waar volgens hen Nederland maatschappelijk beter kan. Ze dagen je uit om ook zelf aan de slag te gaan...

De toekomst is eigenlijk nog nooit een extrapolatie van het heden geweest. Morgen zal anders zijn dan gisteren, met andere wensen, andere uitdagingen en kansen. Terwijl we gewend zijn te denken in extrapolaties, zijn er in de samenleving altijd mensen die 'nieuwe dingen zien' of 'nieuwe dingen bedenken'. Zij ondernemen en gaan allianties aan, soms impulsief of omdat ze voelen dat het goed is. Soms om dat ze denken dat het roer voor hen 'nu om moet'. 'De geschiedenis kruipt niet, ze springt', zoals Taleb, hoogleraar Onzekerheidskunde het verwoordt. De gedachte om ons te baseren op het verleden is zo sterk, dat dit de kracht in de kiem smoort om initiatieven te ontplooiën die geen garantie kennen uit het verleden.

Nederland is mooi, sterk en rijk. Rijk aan mensen en rijk aan ideeën. Rijkdom is een voorrecht, maar wel iets dat je moet kunnen zien, waarderen en gebruiken. Want welke inventieve ideeën bevinden zich buiten het gebaande pad en zijn geestverruimend voor de discussies van vandaag? De uitdaging met het boek *Verkenning Nieuw Nederland*, is de verkenning naar dat wat we niet zien, dat wat niet direct opvalt, dat wat we pas zien als we heel goed kijken.

Colofon boek: Verkenning Nieuw Nederland

Tekst- en beeldredactie: Nathalie Lecina (IMI), Floor Jaspers (Floor Jaspers), Susan Bink (Tikimo)

Auteurs (in volgorde van verschijning): Adrian de Groot, Joost Zaat, Annemarie van Dalen, Bas Pastoor, Camiel Versluis, Margot Weijnen, Judith Schueler, Elsbeth Koek, Guido Enthoven, Menno Lammers, Laura Hornick, Julien Haffmans, Jurgan van der Heijden, Els Schopman, Klaartje Molthof, Marleen Sanders, Meike van de Linde, Jurriaan Cals, Floor Jaspers, Jeroen Fikkers, Hester van der Burg, Jan Turk, Marjorieke Glaudemans, Yung Lie, Floor Basten, Derk Jan Stobbelaar, Jet Proost.

Inspirerende tussenstukken: Jul Shakur, Daluca, Nantwan (gedichten)

Fotografie: In deze bundeling komen foto's voor. Deze foto's zijn door de fotografen direct beschikbaar gesteld of beschikbaar gemaakt via Flickr.com onder een Creative Commons Licentie. De Creative Commons Licenties zijn te vinden via de volgende links:

CC BY-SA 2.0: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/deed.en>

CC BY 2.0: <http://creativecommons.org/licenses/by/2.0/deed.en>

Een aantal foto's zijn bewerkt. Zowel de bewerkte als de onbewerkte foto's mogen verder verspreid worden onder hetzelfde license als de originele versie.

p.6: Nationaal Historisch Museum (CC BY-SA 2.0), p.8: M.J. Ambriola (CC BY-SA 2.0), p.21: Gionvanni / Giopuo (CC BY-SA 2.0), p.28 en p.29: FaceMePLS (CC BY 2.0), p.33: Richard Rutter/Clagnut (CC BY 2.0), p.44: Camiel Versluis, p. 49 boven: Marc Samsom (CC BY 2.0), p.49 onder: Geoffrey Magnan/Geoffrey M. (CC BY 2.0), p.54: DJ Hoogderdijk / Denkrahm (CC BY), p.78: Pete Birkinshaw / BinaryApe (CC BY 2.0) en Patrick Savalle (CC BY 2.0), p. 86: Susan Bink, p. 93: Tup Wanders / Tuppus (CC BY 2.0), p.95: Randy Aquilizan / irOcko (CC BY 2.0), p.97: Michael Coté/Cote (CC BY 2.0), p.97: Randy Aquilizan / irOcko (CC BY 2.0), p.107: H.L.I.T. (CC BY 2.0), p.110: Esther Westerveld / westher (CC BY 2.0), p.112: Guy Renard / Tusca Mendaharin (CC BY 2.0), p. 119: FaceMePLS (CC BY 2.0) met graffiti van Lastplak, p.127: Susan Bink, p. 155: Bert Kaufmann (CC BY 2.0), p.161: Bert Kaufmann (CC BY 2.0)

Logo en illustraties: Nathalie Lecina en Susan Bink

gedrukt door: Wöhrmann Printservice (www.WPS.nl)

ISBN 978-90-8570-970-1

© IMI, het copyright per essay berust bij de respectieve auteurs, 2012

